

Joutsenmerkin kriteerit

Siivouspalvelut

Versio 3.5 • 9. marraskuuta 2016 - 30. kesäkuuta 2025

Sisällysluettelo

Mikä on Joutsenmerkitty siivouspalvelu?	4
Miksi valita Joutsenmerkki	4
Mitä voidaan Joutsenmerkitä	4
Joutsenmerkin hakeminen	5
1 Yleiset vaatimukset	7
2 Kemikaalivaatimukset	7
3 Kuljetusvaatimukset	12
5 Ympäristömerkittyjen tuotteiden ja palveluiden käyttö	15
6 Pisteiden laskeminen	16
7 Laadunhallinta	17
8 Työympäristöä koskevat eettiset vaatimukset	18
Joutsenmerkin säännöt palveluille	21
Kriteerien versiohistoria	21
Uudet kriteerit	21

Liite 1	Esimerkki yrityksen ja palvelun kuvauksesta
Liite 2	Laskentaesimerkki: vuoden aikana siivottu neliömetrimäärä
Liite 3	Siivouspalvelussa käytettävät kemikaalit
Liite 4	Liite ei-ympäristömerkittyjen kemikaalien valmistajalle
Liite 5	Käytettävä kemikaalit (ostoslista)
Liite 6	Ostetut kemikaalit - yleiskatsaus
Liite 7	Esimerkkejä perehdyttämisestä
Liite 8	Eettiset vaatimukset
Liite 9	Alihankkijat (jotka käyttävät muun muassa omia kemikaaleja) – vaihtoehto A kohdassa O21 Alihankkijoita koskevat vaatimukset
Liite 10	Alihankkijat (jotka tarjoavat vain työntekijät) – vaihtoehto B kohdassa O21 Alihankkijoita koskevat vaatimukset

076 Siivouspalvelut, versio 3.5, 29. marraskuuta 2022

Tämä on käännös norjankielisestä asiakirjasta. Ristiriitatapauksissa pätee alkuperäinen teksti.

Osoitteet

Pohjoismaiden ministerineuvosto päätti vuonna 1989 perustaa vapaaehtoisen ja virallisen ympäristömerkin. Alla olevat organisaatiot/yritykset vastaavat merkin toiminnasta kyseisten maiden hallitusten toimeksiannosta. Lisätietoa yritysten nettisivuilta:

Suomi:

Ympäristömerkintä Suomi
Annankatu 25, 6 krs.
FI-00100 Helsinki
Puh: +358 9 6122 5000
joutsen@ecolabel.fi
www.joutsenmerkki.fi

Ruotsi:

Miljömärkning Sverige AB
Box 38114
SE-100 64 Stockholm
Puh: +46 8 55 55 24 00
info@svanen.se
www.svanen.se

Tämän asiakirjan saa
kopioida vain kokonai-
suudessaan tekemättä
siihen muutoksia. Asiakirjan
tekstiä saa lainata vain, jos
sen laatija Pohjoismainen
ympäristömerkintä
mainitaan.

Tanska:

Miljømærkning Danmark
Fonden Dansk Standard
Göteborg Plads 1
DK-2150 Nordhavn
Fischersgade 56, DK-9670 Løgstør
Puh: +45 72 300 450
info@ecolabel.dk
www.svanemaerket.dk

Norja:

Miljømerking
Henrik Ibsens gate 20
NO-0255 Oslo
Puh: +47 24 14 46 00
info@svanemarket.no
www.svanemarket.no

Islanti:

Norræn Umhverfismerking á Íslandi
Umhverfisstofnun
Suðurlandsbraut 24
IS-108 Reykjavík
Puh: +354 591 20 00
svanurinn@ust.is
www.svanurinn.is

Mikä on Joutsenmerkitty siivouspalvelu?

Joutsenmerkitty siivouspalvelu:

- käyttää ympäristömerkittyjä puhdistusaineita
- kemikaalien käyttö on minimoitu
- kuljetusten ympäristövaikutukset on minimoitu
- henkilökunnalle on annettu ympäristökoulutusta ja he tuntevat ympäristömyönteiset puhdistusmenetelmät
- on laatu järjestelmä, joka varmistaa hyvän siivouksen.

Miksi valita Joutsenmerkki

- Siivouspalvelut voivat käyttää Joutsenmerkkiä markkinoinnissaan. Joutsenmerkki on erittäin tunnettu ja arvostettu Pohjoismaissa.
- Joutsenmerkki on kustannustehokas ja yksinkertainen tapa tiedottaa yrityksen ympäristötyöstä ja sitoutumisesta ympäristöasioiden hoitoon asiakkaille ja ostajille sekä tavarankantajille/toimittajille.
- Joutsenmerkki selventää tärkeimmät ympäristöasiat ja opastaa kuinka yritykset voivat vähentää päästöjä, luonnonvarojen käyttöä ja jätekuormitusta.
- Ympäristöystävällinen palvelu antaa yritykselle hyvät valmiudet viranomaisten tuleviin ympäristövaatimuksiin.
- Joutsenmerkin voidaan katsoa olevan suunnannäyttäjä yrityksen ympäristötyölle.
- Joutsenmerkki asettaa ympäristövaatimusten lisäksi vaatimuksia myös tuotteen laadulle. Hyvä laatu on ympäristöteko ja Joutsenmerkki on myös laadun tae.

Mitä voidaan Joutsenmerkitä

Yritykset, jotka tarjoavat tavallisia siivouspalveluita ja/tai ikkunanpesupalveluita, voivat saada Joutsenmerkin. Tavallisilla siivouspalveluilla tarkoitetaan sellaisia säännöllisiä siivoustoimenpiteitä, jotka ovat välttämättömiä sisätilojen puhtaanapitoon. Tällaisiksi katsotaan tilojen tarkastaminen, jätteiden kerääminen, perussiivous, lattianhoito (lakan- ja vahanpoisto mukaan lukien) ja sisätilojen lasipintojen puhdistaminen (kuten toimistotilojen lasiseinät). Tarkastamisella tarkoitetaan sitä, että siivoustyöntekijät läpikäyvät ensin tilan ja arvioivat siivoustarpeen ja tyhjentävät roska-astiat. Tavallisia siivouspalveluita kutsutaan tässä asiakirjassa siivouspalveluiksi.

Siivousta voidaan suorittaa työtiloissa, WC-tiloissa, ravintoloissa, hotelleissa, kouluissa tai yksityiskodeissa, näihin kuitenkin rajoittumatta.

Ikkunanpesulla tarkoitetaan julkisivujen ikkunoiden puhdistamista (sisä- ja ulkopuolelta).

Jos yritys tarjoaa sekä tavallisia siivouspalveluita (lattianhoito mukaan lukien) että ikkunanpesua, molemmat palvelut voidaan joutsenmerkitä. Tavallisilla siivouspalveluilla tulee aina olla lupa, mutta luvan hakeminen ikkunanpesupalveluille on vapaaehtoista. Ikkunanpesupalveluiden tulee täyttää kaikki pakolliset vaatimukset, joissa on merkintä "(IP)" (kaikki O-vaatimukset, poikkeuksena O2, O9 ja O13). Ikkunanpesua voi markkinoida Joutsenmerkittynä ainoastaan, mikäli se sisältyy lupaan.

Erikoissiivouspalvelut eivät kuulu tuoteryhmään. Pohjoismainen ympäristömerkintä katsoo erikoissiivouspalveluiksi seuraavat siivouspalvelut: desinfiointi, tahrannoisto matoista, saneeraustyö (esimerkiksi homeen ja asbestin poisto), onnettomuuksien (kuten tulvien ja tulipalojen) jälkeen tehtävät puhdistustyöt, ilmastointikanavien puhdistus, teollisuuden tuotantotilojen puhdistus (kuten puhdistilat, elintarviketeollisuuden ja maatalouden tuotantotilat), julkisivujen pesu sekä rakennusten ja leikkaussalien perusteellinen puhdistus. Myös alueet, jotka kuuluvat joutsenmerkittyyntä siivoustoimeksiantoon, mutta joilla tulee tehdä erikoispuhdistusta hygieniasyistä, lasketaan erikoissiivoukseksi (esimerkiksi päivittäistavarayritysten keittiöt) Pohjoismaisen ympäristömerkinnän hyväksynnällä.

Tämä mahdollistaa Joutsenmerkin hakemisen yksityisille käyttäjille, yrityksille ja julkisille tahoille suunnatuille siivouspalveluille.

Hakija voi hakea Joutsenmerkkiä erilliselle yksikölle tai osastolle (esimerkiksi alueelliset osastot tai jaostot), sillä edellytyksellä, että ne ovat erillisiä taloudellisia tulosityksiköitä. Tässä tapauksessa sen tulosityksikön nimi tai niiden tulosityksiköiden nimet, jolle tai joille Joutsenmerkkiä haetaan, tulee mainita hakemuslomakkeessa. Hakija ei voi kuitenkaan hakea Joutsenmerkkiä tietyille asiakkaille tai tietyille siivouspalvelukonseptille.

Hakija voi tarjota myös erikoissiivouspalveluita tai muita palveluita, joita nämä kriteerit eivät koske. Näitä ei kuitenkaan saa markkinoida osana joutsenmerkittyä siivouspalveluita. Vain Joutsenmerkkiin kuuluvia palveluita voidaan markkinoida Joutsenmerkillä.

Joutsenmerkin hakeminen

Hakeminen ja maksut

Tietoa tämän tuoteryhmän hakemisesta ja maksuista saa Joutsenmerkin kotisivuilta, katso osoitteet sivulta 3.

Mitä vaaditaan?

Hakemus koostuu hakemuslomakkeesta/nettilomakkeesta ja dokumentaatiosta, joista näkyy vaatimusten täyttyminen.

Hakemuksen laatimista helpottamaan on olemassa erillinen laskentatyökalu (Excel), joka on saatavissa Ympäristömerkinnästä.

Siivouspalveluiden kriteerit koostuvat pakollisista ja pistevaatuimuksista. Pakolliset vaatimukset merkitään O + numero ja ne on aina täytettävä. Pistevaatuimukset merkitään P + numero ja jokainen pistevaatuimus antaa tietyn pisteen. Pisteet lasketaan yhteen ja luvan saamiseksi on tietty pistemäärä saavutettava. Ikkunanpesuaineissa on täytettävä kaikki vaatimukset, jotka on merkitty (IP) (kaikki O-vaatuimukset lukuun ottamatta O2, O9 ja O13).

Jokaisen vaatimuksen kohdalla on kuvattu, miten vaatimus on dokumentoitava. Tekstissä on lisäksi erilaisia symboleja, joilla kuvataan dokumentointitavat. Symbolit ovat:

- Lähetä dokumentaatio hakemuksen mukana
- Tarkistetaan paikan päällä.

Joutsenmerkkiin vaaditaan:

- Pakolliset vaatimukset on aina täytettävä.
- Vähintään 58 % kokonaispistesummasta on saavutettava, katso vaatimus O13 Pisteyhteenvedo.
- Pohjoismainen ympäristömerkintä on tarkistanut paikan päällä vaatimusten täyttymisen.

Pohjoismainen ympäristömerkintä käsittelee kaiken saadun tiedon luottamuksellisesti. Alihankkijat voivat lähettää dokumentaatiota suoraan Pohjoismaiselle ympäristömerkinnälle, myös tämä tieto käsitellään luottamuksellisesti

Luvan voimassaoloaika

Ympäristömerkin käyttöoikeus on voimassa niin kauan kuin tuote täyttää vaatimukset tai kunnes kriteereiden voimassaoloaika päättyy. Ympäristömerkinnällä on oikeus pidentää kriteereiden voimassaoloaikaa sekä tarkistaa kriteereiden sisältöä. Mikäli kriteereitä pidennetään, myös luvan voimassaoloaikaa pidennetään automaattisesti ja luvanhaltijaa tiedotetaan asiasta.

Ympäristömerkintä ilmoittaa uusista tämän jälkeen voimaan tulevista vaatimuksista viimeistään vuotta ennen kriteereiden päättymispäivää. Näin luvanhaltijalle annetaan mahdollisuus uusien käyttö lupansa.

Tarkistus paikan päällä

Hakemuksen yhteydessä Pohjoismainen ympäristömerkintä tarkistaa paikan päällä, että vaatimukset täytetään. Tarkastuskäynnin yhteydessä on voitava esittää laskelmien perusteet, lähetettyjen todistuksien alkuperäiskappaleet, mittauspöytäkirjat, ostotilastot ja vastaavat, jotka vahvistavat vaatimusten täyttymisen.

Lisätiedot

Ympäristömerkintä antaa mielellään lisätietoja, katso osoitteet sivulta 3. Lisätietoa ja apua hakemiseen löytyy kunkin maan Ympäristömerkintäorganisaation kotisivuilta.

1 Yleiset vaatimukset

01 Yrityksen ja palvelun kuvaus (IP)

Hakijan tulee kuvailla tarjottavat siivouspalvelut liitteen 1 mukaisesti. Myös alihankkijoiden käyttö tulee selvittää.

Alihankkijoilla tarkoitetaan siivouspalveluiden palveluntarjoajia (ulkoisia yrityksiä, jotka tarjoavat palveluita suoraan hakijan asiakkaille hakijan toimeksiannosta ja hakijan lukuun ja riskillä). Katso myös alihankkijoita koskeva vaatimus O21.

- ☒ Kuvaus tarjottavista siivouspalveluista, joille Joutsenmerkkiä haetaan liitteen 1 mukaisesti.

02 Siivottava pinta-ala neliömetreinä

Hakijan tulee laskea siivottavan lattiapinta-alan määrä neliömetreinä vuodessa.

Siivottavalla lattiapinta-alalla neliömetreinä tarkoitetaan tuoteryhmämääritelmän mukaan siivottavan pinta-alan määrää.

Vaatimus O2 ei koske ikkunanpesua.

Siivottava pinta-ala neliömetreinä voidaan laskea kahdella tavalla:

1) Sopimuksissa mainitun siivoustiheyden ja neliömetrimäärän perusteella. Katso laskentaesimerkki liitteessä 2.

2) Henkilötyövuosikohtaisten työtuntien perusteella:

Neliömetrien määrä vuodessa = henkilötyövuosien määrä x 330 000 m²

Henkilötyövuosien määrä kerrottuna vuosityön malliarvolla (kokopäiväisen työntekijän katsotaan siivoavan 330 000 m² vuodessa).

- ☒ Selvitys siivotun lattiapinta-alan määrästä neliömetreinä vuodessa.

Käytettäessä vaihtoehtoa 1:

- ☒ Selvitys (laskentataulukko) kaikista asiakkaista, josta käy ilmi siivottavien neliömetrien määrä viikossa tai kuukaudessa, kerrottuna vuositasoa vastaavaksi.

P Sopimukset, joista ilmenee siivottavien neliömetrien määrä, tarkistetaan tarkastuskäynnin yhteydessä.

Käytettäessä vaihtoehtoa 2:

- ☒ Yhteenveto työntekijöistä, josta käy ilmi heidän osuus kokonaishenkilötyövuosista.

2 Kemikaalivaatimukset

Kemikaaleilla tarkoitetaan kaikkia siivouksessa, lattianhoidossa ja ikkunanpesussa käytettäviä kemiallisia tuotteita, katso taulukko liitteessä 3. Lisäksi vaatimus koskee myös moppien ja liinojen pesuun käytettäviä tekstiilipesuaineita (sekä yrityksen omassa että ulkopuolisessa pesulassa). Sellaisista kemikaaleista, jotka eivät ole ympäristömerkittyjä, tulee toimittaa Pohjoismaiselle ympäristömerkinnälle luokitusta (O7) ja sisältyviä aineita (O8 ja O9) koskevat tiedot. Kemikaalin valmistaja voi toimittaa dokumentaation suoraan ja luottamuksellisesti Pohjoismaiselle ympäristömerkinnälle (katso liite 4). Pohjoismainen ympäristömerkintä päättää dokumentaation perusteella, täyttyvätkö vaatimukset O7, O8 ja O9, ja ilmoittaa tästä luvanhakijalle.

Vaatimukset O6 ja P2 eivät koske siivousyrityksiä, jotka käyttävät vähemmän kuin 25 mikrolitraa kemikaaleja yhtä siivottua neliömetriä kohti vaatimuksen O5 mukaisesti.

Ympäristömerkityksi teknokemian tuotteiksi lasketaan Joutsenmerkillä, EU-ympäristömerkillä tai Bra Miljövalilla merkityt tuotteet.

03 Kemikaalien tiedot (IP)

Liitä päivitetty lista käytössä olevista kemikaaleista. Ilmoita kemikaalin nimi, valmistaja ja käyttötarkoitus.

Toimittajan käyttöohjeet tai käyttöturvallisuustiedote on oltava saatavilla tuotteen käyttäjille.

☒ Hankintaluettelo tällä hetkellä käytettävistä kemikaaleista. Ilmoita kemikaalin nimi, valmistaja ja käyttötarkoitus. Liitettä 5 tai laskentataulukkoa voidaan käyttää.

☒ REACH-kemikaaliasetuksen (1907/2006/EY) liitteen II mukainen käyttöturvallisuustiedote ja käyttöohje on oltava saatavilla tuotteen käyttäjille. Tarkistetaan paikan päällä.

04 Oikea annostelu (IP)

Oikean annostelun takaamiseksi kaikkien työntekijöiden on saatava kemikaalien annosteluohjeet tai mittavälineet työpisteisiinsä. Lisäksi niiden yritysten, jotka pesevät liinat ja mopit itse, tulee käyttää annostelijaa pesun yhteydessä. Tämän on oltava osa siivouspalvelun menettelytapoja.

☒ Kopio menettelytapaohjeistuksesta.

☒ Tarkistetaan paikan päällä.

05 Kemikaalien kulutus (IP*)

Kemikaalien kulutus ei saa olla suurempi kuin 400 mikrolitraa/m².

*Ikkunanpesussa käytettäviä kemikaaleja ei huomioida kemikaalien käyttömäärässä, vaan ne ilmoitetaan erikseen.

Kulutus lasketaan tuotteiden kokonaiskäytön perusteella (tuotteen sisältämä vesi mukaan lukien). Tekstiilien pesuaineet moppien ja siivousliinojen pesemiseen (sekä oma pesu että pesulat) lasketaan mukaan käyttömäärään. Jauhemaiset tekstiilipesuaineet huomioidaan laskennassa seuraavasti: 1 g vastaa 5 ml

Katso esimerkit mukaan laskettavista puhdistusaineista liitteestä 3. Erikoispuhdistukseen käytettävät kemikaalit voidaan jättää pois laskelmasta.

Kemikaaleja, joita siivousyritys käsittelee asiakkaan puolesta ja jotka eivät liity suoraan siivouspalveluihin, kuten esimerkiksi konetiskiaineen täyttämistä asiakkaan tiskikoneisiin, käsitiskiaineen täyttämistä asiakkaan käyttöön tai nestesaippuan täyttämistä WC-tiloissa, ei lasketa mukaan.

1 litra = 1 000 000 mikrolitraa. 1 mikrolitra = 0,000 001 litraa.

☒ Ostotilastot kaikilta kemikaalintoimittajilta. Ilmoita kemikaalin nimi ja ostettu määrä vuositasona.

☒ Ilmoita ikkunanpeuun käytettävien kemikaalien määrä erillään muusta kemikaalinkulutuksesta.

☒ Käytettäessä ulkopuolista pesulaa moppien ja siivousliinojen pesuun on seuraavat asiat dokumentoitava kemikaalien kokonaiskulutuksen laskemisessa:

☒ Pesulan vahvistus siivousliinojen ja moppien pesussa käytetystä pesuaineesta per kilo. Vaihtoehtoisesti käytetään standardiarvoa 11 ml/kg.

☒ Pesulan vahvistus tai lasku, josta näkee pestävien moppien ja liinojen määrän per vuosi.

☒ Kemikaalien kulutus per m². Käytä liitettä 6 tai laskentataulukkoa.

P1 Kemikaalien kulutus*

Kemikaalien kulutus alle 150 mikrolitraa vuoden aikana siivottua neliometriä kohden: 5 p
Kemikaalien kulutus 151-200 mikrolitraa vuoden aikana siivottua neliometriä kohden: 4 p
Kemikaalien kulutus 201-250 mikrolitraa vuoden aikana siivottua neliometriä kohden: 3 p
Kemikaalien kulutus 251-300 mikrolitraa vuoden aikana siivottua neliometriä kohden: 2 p
Kemikaalien kulutus 301-350 mikrolitraa vuoden aikana siivottua neliometriä kohden: 1 p
Katso O5 Kemikaalien kulutus, josta löytyy laskelman selvitys.

* Ikkunan pesussa käytettäviä kemikaaleja ei sisällytetä muuhun kemikaalinkäyttöön, vaan määrä ilmoitetaan erikseen.

Katso O5 Kemikaalien kulutus.

O6 Ympäristömerkittyjen kemikaalien osuus (IP)

Siivoukseen käytettävistä teknokemian tuotteista vähintään 80 % on oltava ympäristömerkittyjä.

Pohjustusvahat, lattiavahat ja vahanpoistoaineet ovat poikkeus vaatimuksesta.

Vähintään 80 % kaikista ikkunanpesuaineista on oltava ympäristömerkittyjä.

Ympäristömerkityllä teknokemian tuotteilla tarkoitetaan Joutsemerkittyjä, EU-ympäristömerkittyjä tai Bra Miljöval -merkittyjä tuotteita.

Kulutus lasketaan käytettyjen puhdistusaineiden kokonaismäärän perusteella (tuotteen sisältämä vesi mukaan lukien). Moppien ja siivousliinojen omaan pesuun käytettävät tekstiilipesuaineet tulee myös laskea mukaan. Jauhemaiset tekstiilipesuaineet huomioidaan laskennassa seuraavasti: 1 g vastaa 5 ml.

Määrä lasketaan tilavuusprosentteina käytettyjen kemikaalien kokonaismäärästä vuodessa.

Katso esimerkit mukaan laskettavista puhdistusaineista liitteestä 3. Erikoispuhdistukseen käytettävät kemikaalit voidaan jättää pois laskelmasta.

Ympäristömerkittyjen teknokemian tuotteiden laskelma. Käytä liitettä 6 tai laskentarkkia.

P2 Ympäristömerkityt kemikaalit

Ympäristömerkittyjen kemikaalien osuus on 96-100 tilavuusprosenttia:
3 pistettä.

Ympäristömerkittyjen kemikaalien osuus on 90-95 tilavuusprosenttia:
2 pistettä

Ympäristömerkittyjen kemikaalien osuus on 84-89 tilavuusprosenttia: 1 piste

Katso O6 Ympäristömerkittyjen kemikaalien osuus.

O7 Ympäristömerkittömät kemikaalit, vaaraluokitus (IP)

Kemikaalit, joilla ei ole ympäristömerkkiä, eivät saa olla taulukon 1 mukaisesti luokiteltuja. Vaatimus koskee myös puhdistus- ja kosteuspyyhkeitä, sekä moppeihin lisättyjä kemikaaleja (puhdistusaineampullit toimitusten yhteydessä). Vaatimus koskee lisäksi moppien ja siivousliinojen pesemisessä (sekä oma pesu että pesulat) käytettäviä kemikaaleja¹.

Taulukko 1 Kemiallisten tuotteiden luokittelu

CLP-asetus 1272/2008		
Luokitus	Vaaraluokka ja -kategoriakoodit	Vaaralauseke
Vesiympäristölle vaarallinen	Aquatic Acute 1 Aquatic Chronic 1-4	H400, H410, H411, H412****, H413
Välitön myrkyllisyys	Acute Tox. 1-4	H300, H310, H330, H301, H311, H331, H302* H312*, H332*
Kerta-altistumisesta ja toistuvasta altistumisesta aiheutuva elinkohtainen myrkyllisyys	STOT SE 1-2 STOT SE 3 (Koskee vain spray-tuotteita) STOT RE 1-2 STOT RE 1-2	H370, H371, H372, H373 H335 (Koskee vain spray-tuotteita**)
Vakava silmävaurio / silmä-ärsytys	Eye Dam. 1 (Koskee vain spray-tuotteita)	H318 (Koskee vain spray-tuotteita **)
Aspiraatiovaara	Asp Tox. 1	H304
Hengitysteitä tai ihoa herkistävät aineet	Resp. Sens. tai Skin Sens. 1/1A/ 1B	H334, H317 tai EUH 208-lausekkeella merkityt: "Sisältää (herkistävän aineen nimi). Voi aiheuttaa allergisen reaktion." ***
Syöpää aiheuttava	Carc. 1A/1B/2	H350, H351
Sukusolujen perimää vaurioittava	Muta. 1A/B/2	H340, H341
Lisääntymiselle vaarallinen	Repr. 1A/1B/2 -	H360, H361 H362

Huomaa, että valmistaja vastaa tuotteen luokituksesta.

¹ Joutsenmerkittyjä pesuloita käytettäessä ei tarvita dokumentaatiota kemikaaleista.

* Ammattikäytön tuotteet voidaan luokitella H302, H312 ja H332, jos pakkaus on muotoiltu niin, että käyttäjä ei joudu kosketuksiin tuotteen kanssa.

** Spraypulloissa tai vastaavilla suuttimilla varustetuissa annostelijoissa, olevat tuotteet voidaan merkitä lausekkeilla H335 ja H318, jos niistä ei tule suihkepilveä.

*** Vaatimus ei koske tekstiilipesuaineita, jotka luokitellaan lausekkeilla H334, H317 tai lausekkeella EUH 208 "Sisältää (herkistävän aineen nimi). Voi aiheuttaa allergisen reaktion." entsyymipitoisuuden perusteella. Tämä edellyttää kuitenkin, että entsyymit ovat kapseloituina tai nestemäisessä muodossa.

**** Tekstiilipesuaineet, jotka sisältävät vetyperoksidia (CAS-nro 7722-84-1), saavat poikkeuksen luokitukselle H412, jos annostelu tapahtuu automaattisen annostelujärjestelmän avulla.

- ☒ Valmistajan vakuutus (liite 4). Tuotteen käyttöturvallisuustiedote REACH-asetuksen (asetus 1907/2006 /EY) liite II mukaan.
- ☒ Jos tuote on luokiteltu vaara-lausekkeilla H302, H312 tai H332: tuotepakkauksen tekninen kuvaus ja tuotteen käyttöohje, joista käy ilmi, miten käyttäjä voi välttää joutumasta kosketuksiin tuotteen kanssa.
- ☒ Siivousyrityksen selvitys siitä, että vaaralausekkeilla H318 ja H335 merkittyjä tuotteita ei käytetä spraypulloissa (laimennettuina tai laimentamattomina, katso liite 5).

O8 Ei-ympäristömerkityt kemikaalit: aineet, joita ei saa sisältyä (IP)

Tuote ei saa sisältää seuraavia ainesosia. Vaatimus koskee myös puhdistuspyyhkeisiin sisältyviä kemikaaleja sekä moppeihin lisättyjä kemikaaleja (puhdistusaineampulleja kosteamopeissa). Vaatimus koskee lisäksi moppien ja siivousliinojen pesemisessä (sekä oma pesu että pesulat) käytettäviä kemikaaleja¹.

- Reaktiiviset klooriyhdisteet, kuten natriumhypokloriitti.
- Orgaaniset klooriyhdisteet
- Alkyyliifenolitoksylaatit (APEO-yhdisteet) ja/tai alkyyliifenolijohdannaiset (APD)
- Lineaariset alkyylibentseenisulfonaatit (LAS)
- EDTA* ja sen suolat
- DTPA
- Nanomateriaalit/-partikkelit**
- Perfluoratut ja polyfluoratut alkyloidut yhdisteet (PFAS-yhdisteet)***
- Metyyliidibromoglutaronitriili (MG)
- Optiset valkaisuaineet
- Nitromyskit ja polysykliset myskiyhdisteet
- Hormonitoimintaa häiritseviä aineita (EDC) koskevan EU:n strategian mukaisesti hormonitoimintaa häiritseviksi arvioidut aineet, kategoria I tai II. Luettelo on kokonaisuudessaan osoitteessa http://ec.europa.eu/environment/endocrine/documents/final_report_2007.pdf (liite L, sivu 238).
- Aineet, jotka EU on määritellyt PBT- (Persistent, bioaccumulable and toxic) tai vPvB- aineiksi (very persistent and very bioaccumulable) REACH-asetuksen liitteen XIII mukaisesti sekä aineet, jotka täyttävät nämä kriteerit
- Kandidaattilistan aineet: <http://echa.europa.eu/candidate-list-table>
- Aineet, jotka CLP-asetuksen 1272/2008:n mukaan luokitellaan CMR (kategoria 1 tai 2)

Vaatimukset koskevat kaikkia tuotteeseen sisältyviä aineita. Epäpuhtauksia ei lasketa sisältyviksi aineiksi eivätkä vaatimukset siten koske niitä.

Sisältyvät aineet ja epäpuhtaudet määritellään alla olevan mukaan, jos muuta ei vaatimuksissa mainita.

Sisältyvät aineet: kaikki tuotteen aineet, myös raaka-aineiden lisäaineet (kuten säilöntä- ja stabilointiaineet). Sisältyviksi aineiksi katsotaan myös aineiden tunnetut hajoamistuotteet (kuten formaldehydi, aryylimidi ja in-situ-säilöntäaineet).

Epäpuhtaudet: tuotannon ja raaka-ainetuotannon jäämät, joiden pitoisuus valmiissa tuotteessa on alle 100 ppm (0,0100 paino-%, 100 mg/kg).

Yli 1,0 %:n epäpuhtauspitoisuuksia raaka-aineissa pidetään aina sisältyvinä aineina.

Esimerkkejä epäpuhtauksista ovat reagenssien jäämät, jäänösmonomeerit, katalysaattorit, sivutuotteet, aineen puhdistukseen käytetyt kemikaalit ("scavengers"), tuotantovälineiden puhdistusainejäämät sekä "carry over" tuotantolinjoista.

¹Joutsenmerkittyjä pesuloita käytettäessä ei tarvita dokumentaatiota kemikaaleista.

* Kiinteät saippuatuotteet (esim. saippuahiutaleet) voivat sisältää EDTA:ta ja fosfonaattia yhteenlaskettuna 0,6 %.

** Nanomateriaalien määritelmä noudattaa Euroopan komission 18.10.2011 antamaa nanomateriaalien määritelmää: Nanomateriaali "tarkoittaa luonnollista materiaalia, sivutuotemateriaalia tai valmistettua materiaalia, joka sisältää hiukkasia joko vapaina,

agglomeroituneina tai aggregoituneina ja jonka hiukkasista vähintään 50 prosenttia lukumääräperusteisen kokojakauman mukaisesti on kooltaan 1–100 nm tai jonka ulkomitoista yksi tai useampi on 1–100 nm.". Nanomateriaaleja ovat esimerkiksi ZnO, TiO₂, SiO₂, Ag ja Laponite, joiden nanopartikkelien pitoisuus on yli 50 %. Polymeerejä ei lasketa nanomateriaaleiksi

***Poikkeus pohjustevahoille ja lattiavahoille. Ks. vaatimus O9.

- ☒ Valmistajan vakuutus (liite 4).

O9 Pohjustusaineiden ja lattiavahojen sisältämät fluori- ja silikonitensidit

Fluoritensidit pohjustusvahoissa ja lattiavahoissa

Fluoritensidejä saa näihin tuotteisiin sisältyä enintään 0,025 p- %.

Tuotteen sisältämien fluoritensidien fluoratun hiiliketjun pituus saa olla enintään 5 hiiliatomia.

Huom! Jos tuote sisältää silikonitensidejä, tuotteessa ei saa olla fluoritensidejä.

- ☒ Valmistajan vakuutus, joka osoittaa, että fluoritensidien pitoisuus tuotteessa on enintään 0,025 p- % (Liite 4).
- ☒ Valmistajan vakuutus, että fluoritensidien fluoratun hiiliketjun pituus on enintään 5 (Liite 4).

Silikonitensidit pohjustusvahoissa ja lattiavahoissa

Silikonitensidejä saa näihin tuotteisiin sisältyä enintään 0,25 p- %.

Huom! Jos tuote sisältää fluoritensidejä, tuotteessa ei saa olla silikonitensidejä

- ☒ Valmistajan vakuutus, joka osoittaa, että silikonitensidien pitoisuus tuotteessa on enintään 0,025 p- % (Liite 4).

O10 Hajusteet ja säilöntäaineet aerosolia muodostavissa spraytuotteissa (IP)

Aerosoleja muodostavat spraytuotteita, jotka sisältävät hajusteita ja/tai vaaralausekkeilla H317 tai H334 luokitettuja herkistäviä säilöntäaineita ei sallita manuaalisessa käytössä. Näihin sisältyvät käyttövalmiit tuotteet sekä tuotteet, jotka siivousyritys itse siirtää itse spraypulloihin.

- ☒ Kuvaus menettelytavoista ja tuotteista, jotka osoittavat, että vaatimus täyttyy.
- ☒ Käytettävien kemikaalien luetteloon tulee merkitä spraytuotteet tai spraypulloihin täytettävät tuotteet (katso liite 5).

3 Kuljetusvaatimukset

Jos hakijalla ei ole ajoneuvoja, joita käytetään siivoustoimintaan, kuljetuksia koskevia vaatimuksia ei tarvitse huomioida.

O11 Ajoneuvojen hankinta (IP)

Uusien hankittujen ajoneuvojen tai uusien leasing-ajoneuvojen tulee täyttää viimeisin voimassa oleva Euronorm (Euro-luokitus) hankintahetkellä. Vaatimusta sovelletaan Joutsenmerkin hakemuksen jättöpäivästä.

Vaatimus koskee hakijan omia henkilöautoja tai leasingautoja, pakettiautoja ja muita ajoneuvoja, joita käytetään siivous- ja ikkunanpesupalveluiden yhteydessä. Vaatimus

koskee siis työnjohtajien, toiminnasta vastaavien, siivoustyöntekijöiden, suunnittelijoiden, tarkastajien ja muiden työntekijöiden työtehtävissä käyttämiä ajoneuvoja.

Uusien ajoneuvojen tulee aina täyttää viimeisin Euronorm.

Vaatus ei koske sähkökäyttöisiä ajoneuvoja, polkupyöriä ja muun tyyppisiä ajoneuvoja, joille ei ole Euronormia.

Hankintakäytännöt, joilla varmistetaan, että uudet hankitut ajoneuvot tai uudet leasing-ajoneuvot täyttävät viimeisimmän Euronormin (Euro-luokitus).

O12 Kuljetuksissa käytettävän polttoaineen enimmäismäärä (IP)

Vaatus voidaan täyttää kahdella tavalla (ikkunanpesupalveluissa voidaan käyttää vain kohtaa A):

A) Kuljetuksissa käytettävän polttoaineen kokonaismäärä ei saa ylittää 9,0 l bensiiniä/100 km

tai

B) Kuljetuksissa käytettävän polttoaineen kokonaismäärä ei saa ylittää 0,75 ml bensiiniä/siivottu m²

Vaatus koskee kaikkia työnjohtajien, toiminnasta vastaavien, siivoustyöntekijöiden, suunnittelijoiden ja tarkastajien siivoustehtävissä käyttämiä ajoneuvoja. Vaatus ei koske ajoneuvoja, joissa on henkilönostin ikkunanpesua varten.

Jos käytetään muuta polttoainetta kuin bensiiniä, lasketaan niiden energiasältö bensiinilitran energiasältöä vastaavasti seuraavalla tavalla:

- litramäärä dieseliä x 1,1*
- litramäärä biodieseliä = litramäärä bensiiniä*
- litramäärä bioetanolia x 0,6*
- kilomäärä vetyä x 3,6*
- sähkön määrä kWh x 0,2*

Pohjoismainen ympäristömerkintä voi hyväksyä muille polttoaineille (esim. kaasulle) alhaisempaan polttoarvoon perustuvia muuntoarvoja, jos ne voidaan dokumentoida.

Käytettäessä yksityisautoja, joista maksetaan kilometrikorvausta, laskelma voidaan tehdä seuraavalla tavalla: voidaan joko käyttää kerrointa 11 litraa bensiiniä / 100 km, tai käyttää ajoneuvon annettua polttoaineenkulutusta EU-normin EEC 1999/100 mukaisesti kerrottuna kertoimella 1,5.

A) Kulutus litroina (bensini)/100 km: Laskelma polttoaineen vuosikulutuksesta kuljetuksiin ajettua 100 kilometriä kohti. Yleiset tiedot ajoneuvon valmistajalta ajoneuvon polttoaineenkulutuksesta eivät riitä.

B) Kulutus ml/m²: Laskelma polttoaineen vuosikulutuksesta kuljetuksiin siivottua neliometriä kohti.

Polttoaineenkulutus ja ajokilometrien määrä tarkistetaan tarkastuskäynnillä.

Pistevaatimukset P3 ja P4

Hakija voi käyttää vaatimusta P3 tai P4 sen mukaan onko vaatimuksesta O12 dokumentoitu vaihtoehto A tai B. Hakija voi käyttää vain toisen vaatimuksen pisteitä kokonaispistemäärässä.

P3 Polttoaineen hyödyntäminen

Kuljetusten polttoaineenkulutus on alle 5,0 l/100 km: 5 p

Kuljetusten polttoaineenkulutus on 5,0 – 5,9 l/100 km: 4 p

Kuljetusten polttoaineenkulutus on 6,0 – 6,9 l/100 km: 3 p

Kuljetusten polttoaineenkulutus on 7,0 – 7,9 l/100 km: 2 p

Kuljetusten polttoaineenkulutus on 8,0 – 8,5 l/100 km: 1 p

Laskelma vaatimuksen O12 mukaisesti.

P4 Kuljetusten polttoaineenkulutus

Kuljetusten polttoaineenkulutus alle 0,15 ml/m²: 5 p

Kuljetusten polttoaineenkulutus on 0,15 – 0,29 ml/m²: 4 p

Kuljetusten polttoaineenkulutus on 0,30 – 0,44 ml/m²: 3 p

Kuljetusten polttoaineenkulutus on 0,45 – 0,59 ml/m²: 2 p

Kuljetusten polttoaineenkulutus on 0,60 – 0,70 ml/m²: 1 p

Laskelma vaatimuksen O12 mukaisesti.

4 Jätehuoltoa koskevat vaatimukset

P5 Jätepussit

Hakijan on laskettava jätteen määrä jäteastioihin ja paperikoreihin käytettyjen jätepussien määränä milligrammoissa (mg) vuoden aikana siivottua neliömetrimäärää (m²) kohti.

Jätteen määrä pisteytetään seuraavasti:

Jos jätepusseja kuluu alle 40 mg pussia/ m²: 5 pistettä

Jos jätepusseja kuluu 40 - 79 mg pussia/m²: 4 pistettä

Jos jätepusseja kuluu 80-119 mg pussia / m²: 3pistettä

Jos jätepusseja kuluu 120-159 mg pussia/ m²: 2 pistettä

Jos jätepusseja kuluu 160-200 mg pussia/ m²: 1 pistettä

Siivousvaunuissa käytettäviä jätessäkkejä ja saniteettipusseja ei oteta huomioon.

Jos hakijalla on tiedossaan vain käytettyjen pussirullien lukumäärä, pussin paino voidaan laskea rullassa olevien pussien keskimääräisen lukumäärän perusteella.

Jos hakijalla ei ole tietoa muovipussin painosta, painona käytetään laskelmassa 10 g/pussi.

Jos hakijalla on yksi tai useampi asiakas, joiden roska-astoiden tyhjentäminen ei kuulu siivouspalvelusopimukseen, tai jos siivousyritys ei voi vaikuttaa siihen, mitä roskapusseja asiakas käyttää (yritys ainoastaan tyhjentää roska-astiat), kyseisen asiakkaan roskapussien käyttöä ei huomioida. Silloin kyseisen asiakkaan siivottava neliömetrimäärä tulee myös jättää pois roskapussien kulutuslaskelmasta.

Laskelma jätepussien vuosittaisesta käytöstä milligrammoissa siivottavaa neliometriä kohti.

5 Ympäristömerkittyjen tuotteiden ja palveluiden käyttö

P6 Ympäristömerkittyjen tuotteiden ja palveluiden osto (enintään 6 pistettä)

Ympäristömerkityistä tuotteista ja palveluista saa pisteitä alla olevan taulukon mukaisesti. Ympäristömerkillä tarkoitetaan Joutsenmerkillä tai EU-ympäristömerkillä merkittyjä tuotteita ja palveluita. Työvaatteiden kohdalla huomioidaan myös GOTS ympäristömerkinä. Tästä vaatimuksesta voidaan myöntää enintään 6 pistettä.

Taulukko 2 Pisteet ympäristömerkittyjen tuotteiden ja palveluiden käytöstä

Pistevaatus tuotteille ja palveluille	Pistevaatus	Pisteet	Dokumentaatio (%-osuus ostomäärästä annetaan sopivana yksikkönä (kustannus, määrä, litra, kg))
Vähintään 90 % asiakkaan pehmopaperista (talouspaperi, paperikäsipyyhkeet ja WC-paperi) on ympäristömerkittyä.	Tämä vaatimus koskee siivouspalveluyrityksiä, jotka vastaavat asiakkaan pehmopaperien ostosta ja täytöstä.	1 p	Selvitys siivouspalveluyrityksen ostamasta ympäristömerkitystä pehmopaperista (ilmoitettava toimittaja ja ympäristömerkki). Laskelma ympäristömerkityn pehmopaperin määrästä suhteessa siivouspalveluyrityksen asiakkaille toimittaman pehmopaperin kokonaismäärään.
Vähintään 50 % asiakkaan käsipyyherullista on ympäristömerkittyä.	Tämä vaatimus koskee siivouspalveluyritystä, jotka vastaavat asiakkaan käsipyyherullien käsittelystä.	1 p	Selvitys siivouspalveluyrityksen käsittelemistä ympäristömerkityistä käsipyyherullista (ilmoitettava toimittaja ja ympäristömerkki). Laskelma ympäristömerkittyjen käsipyyherullien määrästä suhteessa siivouspalveluyrityksen asiakkaiden tiloissa käsittelemien käsipyyherullien kokonaismäärään.
90 % asiakkaiden WC-tiloissa käytettävästä saippuasta on ympäristömerkittyä.	Tämä vaatimus koskee siivouspalveluyrityksiä, jotka vastaavat asiakkaan saippuan ostosta ja täytöstä.	1 p	Selvitys siivouspalveluyrityksen ostamasta ympäristömerkitystä saippuasta (ilmoitettava toimittaja ja ympäristömerkki). Laskelma ympäristömerkityn saippuan määrästä suhteessa siivouspalveluyrityksen asiakkaille toimittaman saippuan kokonaismäärään.
Työasut	Vähintään yksi (siivous)henkilöstölle ostettu työasukokonaisuus on ympäristömerkitty.	1 p	Lasku tai selvitys, josta käy ilmi, että ostettu asukokonaisuus on ympäristö-merkitty.
Vähintään 90 % asiakkaiden tiloissa käytettävistä siivousliinoista ja mopeista on ympäristömerkittyä.		2 p	Lasku tai selvitys, josta käy ilmi, kuinka suuri osa yrityksen ostamista siivousliinoista ja mopeista on ympäristömerkittyä.

Vähintään 50 % asiakkaiden tiloissa käytettävistä siivousliinoista ja mopeista on ympäristömerkittyjä.		1 p	
Vähintään 50 % autopesusta suoritetaan ympäristömerkityssä autopesupalvelussa.	Koskee siivouspalveluyrityksen autokannan ylläpitoa.	2 p	Lasku tai selvitys, josta käy ilmi, kuinka suuri osa yrityksen käyttämästä autopesupalvelusta on ympäristömerkittyä.
100 % pesulapalveluista Minimi 75% pesulapalveluista Minimi 50% pesulapalveluista suoritetaan ympäristömerkityssä pesulassa.	Ostetut pesulapalvelut	3 p 2 p 1 p	Lasku tai selvitys, josta käy ilmi, kuinka suuri osuus yrityksen ostamista pesulapalveluista on ympäristömerkittyä.
Vähintään 50 % muiden tuoteryhmien tuotteista/palveluista on ympäristömerkittyjä. *		1 p	Lasku tai selvitys, josta käy ilmi, että kuinka suuri osuus jonkin muun tuoteryhmän tuotteista/palveluista (ilmoita toimittaja ja lupanumero) on ympäristömerkittyä.

*Osiossa P6 ei voi saada pisteitä ympäristömerkityistä siivouskemikaaleista, joista saa pisteitä kohdassa P2 Ympäristömerkityt kemikaalit.

6 Pisteiden laskeminen

O13 Pisteiden laskeminen

Siivousyrityksen on saatava vähintään 14 pistettä kuljetusvaatimukset (kappale 3) mukaan lukien ja 11 pistettä ilman kuljetusvaatimuksia.

Siivousyrityksen, joka kuluttaa siivottavalla pinta-alalla vähemmän kuin 25 mikrolitraa kemikaaleja/m² (vaatimus O5), on saatava vähintään 13 pistettä kuljetusvaatimukset mukaan lukien ja 10 pistettä ilman kuljetusvaatimuksia.

Seuraavassa taulukossa on yhteenveto pisteistä.

Taulukko 3 Pisteyhteenveto

Pistevaatimus	Hakijan pistemäärä	Enimmäispistemäärä
Kemikaalien kulutus		5 pistettä
Ympäristömerkittyjen kemikaalien käyttö		3 pistettä
Kuljetukset (polttoaineenkulutus/polttoaineen hyödyntäminen)		5 pistettä
Jätepussit		5 pistettä
Ympäristömerkittyjen tuotteiden ja palveluiden käyttö		6 pistettä
Yhteensä		24 pistettä

☒ Taulukon mukaiset pisteet

7 Laadunhallinta

O14 Siivouksen laadun arviointijärjestelmä (IP)

Hakijalla tulee olla siivouksen laadun arviointijärjestelmä, joka antaa objektiiviset ja toistettavat tulokset. Objektiivisuus ja toistettavuus voidaan saavuttaa esimerkiksi, jos asiakkaan ja hakijan käsitykset laatutasosta ja arvioidusta siivoustuloksesta ovat yhtenevät.

Hakijan on esitettävä kirjallisesti ainakin seuraavat asiat:

- Ohjaus- ja tarkastusmenettelyt. Ohjeistuksen tulee sisältää tiedot siitä, miten työn laadunhallinnasta on sovittu, miten tulosten seuranta hoidetaan, missäkohteissa laatutarkkailua tehdään sekä ketkä suorittavat tarkastuksia ja mitä raportointijärjestelmää käytetään.

- Valvontaraporttien laadinnan menettely.

Jos hakijalla on siivouksen laadun arviointijärjestelmä, joka vastaa pohjoismaista INSTA800-standardia "Siivouksen laatu – siivouksen laadun arvioinnin mittausjärjestelmä", tämä vaatimus täyttyy..

Menettelytavat/mahdolliset lomakkeet, joita käytetään siivouksen laadun arviointijärjestelmässä.

O15 Kirjalliset työohjeet (IP)

Hakijan on laadittava työohjeet kirjallisesti. Näiden on katettava siivouspalveluun sisältyvät tehtävät.

Yleisimmistä siivoustehtävistä on oltava työohje, joka voi sisältää esimerkiksi jäljempänä esitetyt tiedot. Ohje on laadittava siten, ettei se estä työn vaihtelevuutta:

- lyhyt kuvaus työtehtävästä (esim. porrassiivous, wc-tilojen siivous jne.)
- tiheys: miten usein työ on suoritettava (esiml päivittäin, viikottain tai vuosittain) tai että sovittu laatu on toteutettava.
- siivouskohde: mitkä tilan pinnat tulee siivota (esim. lattiat, seinät, kalusteet jne.)
- asianmukaiset menetelmät: kuvaus käytettävistä menetelmistä sekä laitteista, koneista ja kemikaaleista (useat vaihtoehdot voivat olla asianmukaisia ja työntekijä valitsee sopivan riippuen mm. kohteen likaisuudesta)

Jos hakijalla on sertifioitu ympäristöjärjestelmä (ISO tai EMAS), joka kattaa ympäristömerkinnän piiriin kuuluvan siivouksen, hakijan ei tarvitse liittää kirjallisia työohjeita hakemukseen.

Kirjalliset työohjeet.

Jos hakijalla on sertifioitu ympäristöjärjestelmä, hänen on toimitettava kopio sertifikaatista sekä kopio siitä järjestelmän kohdasta, joka kattaa työohjeet.

O16 Muutoksia, poikkeamia ja reklamaatioita koskevat käytännöt (IP)

Siivousyrityksen tulee käytäntöjen tai ohjeiden avulla varmistaa seuraavat:

- Yhteyshenkilön tulee ilmoittaa Joutsenmerkin vaatimuksiin vaikuttavista muutoksista kirjallisesti Pohjoismaiselle ympäristömerkinnälle ennen muutosten toteuttamista. Tämä koskee esimerkiksi kemikaaleissa tai siivousmenetelmissä tehtäviä muutoksia.
- Yhteyshenkilön tulee ilmoittaa Pohjoismaiselle ympäristömerkinnälle välittömästi kirjallisesti odottamattomista poikkeamista, jotka vaikuttavat ympäristömerkin vaatimusten täyttymiseen.
- Hakijalla on järjestelmä reklamaatioiden ja valitusten käsittelemiseen.

- ☐ Kopio suunniteltuja muutoksia sekä odottamattomia poikkeuksia ja reklamaatioita koskevista menettelytavoista.

O17 Luvan ylläpito (IP)

Siivousyrityksen tulee vuosittaisessa toiminnan läpikäynnissä varmistaa, että Joutsenmerkin vaatimukset täyttyvät edelleen.

Pohjoismainen ympäristömerkintä voi siivousyrityksiä koskevissa tarkastuksissa käydä läpi kaikki vaatimukset tai osan niistä. Tämä voi tapahtua esimerkiksi tarkastuskäynneillä tai Pohjoismainen ympäristömerkintä voi pyytää hakijaa lähettämään asiakirjat.

- ☐ Luvan ylläpitämistä koskevat menettelyt..

8 Työympäristöä koskevat eettiset vaatimukset

O18 Viranomaisvaatimukset (IP)

Hakijan on huolehdittava siitä, että mm. työympäristöä ja -turvallisuutta koskevaa lainsäädäntöä noudatetaan. Jos vaatimus ei täyty, Pohjoismainen ympäristömerkintä voi perua Joutsenmerkin käyttöoikeuden.

- ☐ Allekirjoitettu hakemuslomake.

O19 Henkilöstön perehdyttäminen (IP)

Hakijalla tulee olla uusien palvelutyöntekijöiden perehdyttämissuunnitelma, jonka lähtökohtana ovat seuraavat perusasiat:

- Perehtyminen puhdistusaineisiin, kemikaaleihin, menetelmiin, laitteisiin ja koneisiin.
- Perehtyminen työterveyteen, työturvallisuuteen ja ympäristöön liittyviin asioihin.
- Koulutus taloudelliseen ajotapaan asianmukaiselle henkilöstölle, kuten tarkastajille, siivospäälliköille, siivoojille ja vastaaville, jotka ajavat päivittäin asiakkaiden luo.
- Perehtyminen jätehuoltoon.

Perehdyttämissuunnitelmassa on oltava selkeä aikataulu sekä luettelo koulutukseen osallistuvista henkilöryhmistä. Perehdyttämissuunnitelmassa on oltava tavoite, kuinka pian työsuhteen alkamisen jälkeen perehdytyksen tulee alkaa.

Lisäksi vaaditaan lyhyt selostus perehdytyksen sisällöstä.

Lyhyempi perehdytys sallitaan sellaisten henkilöiden kohdalla, joilla on jo siivousalan tutkinto tai käytännön kokemusta siivousalalta.

EFCI:n ja UNI-Europan suosituksia perehdytysaiheista voidaan käyttää.

Katso liite 7.

- ☐ Perehdyttämissuunnitelma.

O20 Eettiset vaatimukset (IP)

Hakijan on täytettävä seuraavat vaatimukset:

- Yrityksen on oltava arvonlisävero- ja työnantajarekistereissä sekä Suomessa myös ennakkoperintärekisterissä.
- Yrityksellä ei saa olla vero- tai viranomaismaksurästejä.
- Yrityksen omille työntekijöille täytyy taata palkka (mukaan lukien erityispalvelut), työajat ja muut työehdot, jotka eivät alita työmarkkinaosapuolten sopimia vastaavia ehtoja kyseisellä toimialalla.

Vastaavista ehdoista on usein sovittu työehtosopimuksessa, joka on solmittu eri työmarkkinaosapuolten välillä kussakin maassa ja joka koskee koko maata *.

- Yrityksen kirjanpidon on oltava tilintarkastajan hyväksymä
- Yrityksellä on oltava vastuuvakuutus.
- Kaikilla työntekijöillä on oltava nimikyltti tai yrityksen henkilökortti näkyvällä paikalla, jotta asiakkaat näkevät, kuka suorittaa palvelua. Norjassa vaaditaan myös HMS-kortti ja Ruotsissa vaaditaan "Service ID" tai ID 06 -kortti.

* On huomioitava, että Norjassa kaikkien siivospalveluyritysten ja niiden alihankkijoiden on kuuluttava hyväksytyjen siivouspalveluyritysten rekisteriin

<http://www.arbeidstilsynet.no/renholdsregisteret/index.html?tid=234788>.

Jos siivouspalveluyritys ei noudata pätevien elinten, kuten työoikeuden, työmarkkinaoikeuden tai kuluttajaviraston antamia suosituksia tai määräyksiä, Pohjoismainen ympäristömerkintä voi perua Joutsenmerkin käyttöoikeuden.

Liite 8 Eettisten vaatimusten dokumentointi.

021 Vaatimukset alihankkijoille (IP)

A) Alihankkijoiden, jotka toimittavat palvelun/toimeksiannon kokonaisuudessaan (työntekijät, kemikaalit jne.), tulee täyttää toinen seuraavista vaatimuksista:

1. Alihankkija on joutsenmerkitty siivouspalvelu
2. Alihankkija täyttää Joutsenmerkin eettiset vaatimukset O20*. Niiden kemikaalien, joita alihankkija käyttää joutsenmerkityn palvelun tarjoamisessa, tulee täyttää vaatimukset O7, O8 ja O9.

Tämä osuus saa olla enintään 15 % hakijan liikevaihdosta.

Joutsenmerkin luvanhaltijan tulee määritellä asiakkaan kanssa tehtävässä sopimuksessa ne siivottavat kohteet, joista vastaa alihankkijayritys, jolla ei ole Joutsenmerkkiä.

Jos alihankkijalla on Joutsenmerkki, ilmoita nimi ja lupanumero. Muussa tapauksessa katso liite 9.

Laskelma siitä, kuinka suuren osuuden alihankkija/alihankkijat muodostavat hakijan liikevaihdosta.

Menettelytavat, joiden avulla varmistetaan, että Joutsenmerkin luvanhaltija määrittelee asiakkaan kanssa tehtävässä sopimuksessa siivottavat kohteet, joista vastaa alihankkijayritys, jolla ei ole Joutsenmerkkiä.

B) Alihankkijoiden, jotka tarjoavat vain työntekijöitä, tulee täyttää toinen seuraavista vaatimuksista:

1. Alihankkija on Joutsenmerkitty siivouspalvelu
2. Alihankkija kuuluu hakijan koulutusohjelmaan (O19). Joutsenmerkityn palveluun kuuluvat siivotut neliömetrit (O2) sekä siihen liittyvät kuljetukset (O12), kemikaalien käyttö (O5 ja O6) ja jätepussien kulutus (P5) sisällytetään hakijan omiin laskelmiin. Alihankkijan tulee täyttää seuraavat kohdat koskien vaatimusta O20 Eettiset vaatimukset*:

- Alihankkijan omien työntekijöiden tulee suorittaa siivous. Alihankkija ei voi käyttää toista alihankkijaa.
- Alihankkijan tulee olla arvonlisävero- ja työnantajarekisterissä sekä ennakkoperintärekisterissä.
- Toiminnalla ei tule olla verojen tai lakisääteisten työnantajamaksujen osalta velkaa tai maksuja rästissä.
- Työntekijöiden tulee käyttää näkyvillä olevaa nimikylttiä tai yrityksen korttia, jotta asiakas näkee palvelun suorittajan. Lisäksi työntekijöiden tulee tarvittaessa voida osoittaa henkilöllisyytensä voimassa olevalla henkilöllisyydestodistuksella.

- ✉ Jos alihankkijalla on Joutsenmerkki, ilmoita nimi ja lupanumero. Muussa tapauksessa katso liite 10.

O22 Joutsenmerkin vaatimusten dokumentaatio (IP)

Joutsenmerkin käyttöoikeuden haltijan on säilytettävä kaikki Joutsenmerkin käyttöoikeutta koskevat asiakirjat.

- 🔍 Tarkistetaan tarkastuskäynnillä.

Joutsenmerkin säännöt palveluille

Joutsenmerkittyjen palveluiden yhteydessä on käytettävä Joutsenmerkkilogia, lupanumeroa ja ko. tuoteryhmän nimeä.

Logon alateksti 076 siivouspalveluille: Siivouspalvelu tai Siivouspalvelu/ikkunanpesu

Lisätietoa Joutsenmerkin säännöistä, maksuista ja logon käytöstä löytyy osoitteesta <http://joutsenmerkki.fi/saannot/>

Kriteerien versiohistoria

Pohjoismainen ympäristömerkintä vahvisti kriteerit versio 3.0 siivouspalveluille 9.11.2016. Kriteerit ovat voimassa 31.12.2021 saakka.

Pohjoismainen kriteeriryhmä päätti per capsulum 24.5.2017 korjata pisteytystä vaatimuksessa P6 Ympäristömerkittyjen tuotteiden ja palveluiden osto. Uusi versio on 3.1.

Pohjoismainen ympäristömerkintä päätti 3.12.2019 tarkentaa vaatimusta O7 Ympäristömerkittömät kemikaalit, vaaraluokitus. Tekstiilipesuaineet, jotka sisältävät vetyperoksidia (CAS-nro 7722-84-1), saavat poikkeuksen luokitukselle H412, jos annostelu tapahtuu automaattisen annostelujärjestelmän avulla. Pohjoismainen ympäristömerkintä päätti 16.12.2019 pidentää kriteereitä 30.6.2023 saakka. Uusi versio on 3.2.

Pohjoismainen ympäristömerkintä päätti 9.2.2021 pidentää kriteereitä 6 kuukaudella 31.12.2023 saakka. Uusi versio on 3.3.

Pohjoismainen ympäristömerkintä päätti 30.11.2021 pidentää kriteereitä 31.12.2024 saakka. Uusi versio on 3.4.

Pohjoismainen ympäristömerkintä päätti 29.11.2022 pidentää kriteereitä 30.6.2025 saakka. Uusi versio on 3.5.

Uudet kriteerit

Seuraavan kriteeriversion painopisteet päätetään muutaman vuoden kuluttua kriteereitä arvioitaessa.

Jatkossa keskitytään tiukentamaan esim. kemikaalien aineosien ja ominaisuuksien vaatimuksia, kemikaalien käyttöä, jätehuoltoa ja polttoaineita - alan kehitystä silmällä pitäen. Lisäksi tutkitaan voiko ikkunanpesua sisällyttää siivottavaa pinta-alaa neliömetreinä ja kemikaalien käyttöä koskeviin vaatimuksiin.

Liite 1 Esimerkki yrityksen ja palvelun kuvauksesta

Tarjottava palvelu, jolle haetaan Joutsenmerkkiä (esim. tavallinen siivouspalvelu, ikkunanpesu, lattianhoito): _____

Tämä muodostaa _____ euron suuruisen liikevaihdon.

Tarjottava palvelu, jota siivouspalveluiden joutsenmerkinnän vaatimukset eivät koske (erikoissiivouspalvelu, välineet tai muu). Jos kyseessä on erikoissiivouspalvelu, tarkempi kuvaus tarjottavasta siivouspalvelu- ja asiakastyypistä:

Erikoissiivouspalvelun tyyppi:

Asiakastyyppi:

Välinetyyppi/muu:

Asiakastyyppi:

Nämä palvelutyyppit muodostavat yhteensä noin _____ euron suuruisen liikevaihdon.

Alihankkijat (jotka suorittavat Joutsenmerkin vaatimusten mukaisen palvelun). Ilmoitetaan kaikista:

Alihankkija (yrityksen nimi): _____

Alihankkijan tyyppi:

A) Siivousyritys, joka käyttää omia kemikaaleja (= **vaihtoehto A** kohdassa O21 Alihankkijoita koskevat vaatimukset) tai B) Yritys, joka tarjoaa vain työntekijät/henkilöstövuokrausyritys (= **vaihtoehto B**): _____ (kirjoita A tai B)

Onko alihankkijalla Joutsenmerkki (kyllä/ei) ? _____

Jos kyllä, ilmoita lupanumero: _____

Siivousyrityksistä (vaihtoehto A) pyydetään lisäksi seuraavat tiedot jokaisesta:

– Alihankkijan hakijalle tekemät toimeksiannot tehdään seuraavien asiakkaiden tiloissa:

_____

_____

Ilmoita hakijan vuosikustannukset jokaisesta alihankkijasta:

_____

_____ euroa

_____

_____ euroa

TYÖNTEKIJÄT

Työntekijöiden määrä yhteensä: _____

Niiden työntekijöiden keskimääräinen määrä, jotka käyttävät yrityksen autoa tai saavat säännöllisesti kilometrikorvauksia: _____

Henkilötyövuodet keskimäärin hallinnossa: _____ ja
henkilötyövuodet keskimäärin siivoustyössä: _____

Työnjohtaja/johtaja: _____

Pohjoismaisen ympäristömerkinnän yhteyshenkilö: _____

Markkinointivastaava: _____

Uudet muutokset yrityksessä:

Kuville viimeisten 12 kuukauden aikana tehdyt muutokset (jotka voivat vaikuttaa Joutsenmerkin vaatimusten täyttymiseen):

_____

_____

Suunnitellut muutokset:

Kuvaile suunnittelut muutokset sekä niiden suunniteltu toteutusajankohta:

Muita tietoja: _____

Liite 2 Laskentaesimerkki: vuoden aikana siivottu neliömetrimäärä

Ylläpitosiivous

Yhtä sopimusta koskeva vuoden aikana siivottu neliömetrimäärä saadaan sopimuksessa mainitusta lattiapinta-alasta ja vuoden siivouksista tai siivouspäivistä. Eli:

Yhtä sopimusta koskeva vuoden ajan siivottu neliömäärä = $n \times d$

jossa n on päivän keskimääräinen neliömetrimäärä ja d on vuoden siivouksien tai siivouspäivien lukumäärä.

Jos saman sopimuksen eri tiloilla on erilaiset siivoustiheydet, hakija voi käyttää painotettua keskimääräistä neliömetrimäärää/päivä.

Esimerkki: 1000 neliömetrin toimisto sisältyy sopimukseen, jonka mukaan saniteettitilat on siivottava 5 kertaa viikossa ja toimistotilat 2 kertaa viikossa. Jos saniteettitilat muodostavat 4 % (eli 40 neliömetriä) pinta-alasta, päivän keskimääräiseksi neliömetrimääräksi tulee (n):

$$n = (40 \times 5 + 960 \times 2) / 5 = 424 \text{ neliömetriä/päivä}$$

Jos sopimukseen kuuluu 235 siivouspäivää/vuosi (d), vuoden aikana siivotuksi neliömetrimääräksi tulee $235 \times 424 = 99\,640$ neliömetriä.

Lattioiden perussiivous ja ylläpito

Jokaista sopimusta kohti hakija laskee yhteen perussiivotun ja/tai ylläpidetyn lattiapinta-alan neliömetrimäärän ja montako kertaa tämä siivous tapahtuu vuoden aikana. Lattioiden perussiivousta ja ylläpitoa koskeva vuoden aikana siivottu neliömetrimäärä on kaikkien näiden sopimusten neliömetrien summa. Jos perussiivous tehdään esim. joka toinen vuosi, lasketaan vuosittaiseksi pinta-alaksi puolet sopimuksen neliömetrimäärästä.

Vuoden aikana siivottujen neliömetrien kokonaismäärä

Hakija laskee yhteen kaikkien sopimusten vuoden aikana siivotun neliömetrimäärän. Tuloksena on kokonaisneliömetrimäärä.

Liite 3 Siivouspalvelussa käytettävät kemikaalit

Oheisessa taulukossa on esimerkkejä aineista, joita Pohjoismainen ympäristömerkintä pitää siivouskemikaaleina ja joita käytetään siivouspalvelussa. Nimitykset on lainattu sanakirjasta Städtetknisk Ordlista, jonka on julkaissut Sveriges Rengöringstekniska Förbund (SRTF) 2002.

Suomi	Ruotsi	Tanska	Norja	Englanti
Yleispuhdistusaineet ja käsiastianpesuaineet	Allrengöringsmedel och handdiskmedel	Neutralt universal-rengørings-middel og håndopvaskemiddel	Nøytralt universal-rengjøringsmiddel og håndoppvaskmiddel	Neutral all purpose cleaners and washing up liquids
Emäksiset ja vahvasti emäksiset puhdistusaineet (pH 9–14)	Grovrengöringsmedel	Grundrens	Alkalisk grovren-gjøringsmiddel	Heavy-duty cleaners pH 9 – 14
Saniteettitilojen puhdistusaineet (pH 6,5–11)	Neutralt/alkalisk sanitets-rengöringsmedel	Neutralt/alkalisk sanitets-rengøringsmiddel	Nøytralt/alkalisk sanitær-rengjøringsmiddel	Cleaners for sanitary facilities (pH 6,5 – 11)
Happamat saniteettitilojen puhdistusaineet ja kalkinpoistoaineet	Surt sanitetsren-göringsmedel / Avkalkningsmedel	Surt sanitetsren-gøringsmiddel / Kalkbortagningsmiddel	Surt sanitær-rengjøringsmiddel / Kalkfjerningsmiddel	Acid cleaner for sanitary facilities / Descaling product
Lattianhoitoaineet, ei vahaa sisältävät	Tvättpolish	Vaskeplejemiddel uden voks	Vaskepolish	Wash-and-shine floor cleaners
Polymeeria ja vahaa sisältävät lattianhoitoaineet	Tvättvax	Vaskeplejemiddel med voks	Vaskevoks	Wash-and-wax floor cleaners
Saippuapohjaiset puhdistusaineet	Grön såpa	Brun sæbe	Grønnsåpe	Brown soap, soap based floor cleaners
Spraypuhdistusaineet	Spraypoleringsmedel	Spraypoleringmiddel	Spraypolish	Cleaners for spray buffing
Moppien kyllästysaineet	Impregneringsmedel för moppar	Imprægneringsmiddel for mopper	Moppeimpregnerings-middel	Impregnants for mop cloth
Pyykinpesuaineet*	Tvättmedel*	Vaskemiddel*	Tekstilvaskemiddel*	Detergents*
Tahrnpoisoaine	Fläckbortagningsmedel	Pletfjerningsmiddel	Flekkfjerningsmiddel	Stain removers
Hankausaineet	Skurkräm	Skurecreme	Skurekrem	Scouring creams
Pohjustusvahat**	Grundpolish**	Grundpolish**	Grunnpolish**	Sealers, primers**
Lattiavahat**	Golvpolish**	Gulvpolish**	Gulvpolish**	Floor finish**
Lattiavahat**	Gulvvoks**	Gulvvoks**	Gulvvoks**	Floor wax**
Vahanpoistoaineet**	Polish-/voks- bortagnings-medel**	Polish-/voks-fjerner**	Polish-/voks-fjerningmiddel**	Strippers**
Vaahdonestoaine	Skumdämpare	Skumdemper	Skumdempingsmidler	Defoamers

* Huomaa, että kaikki kemikaalivaatimukset koskevat myös pesuloissa käytettäviä pesuaineita, poikkeuksena vaatimus O6 Ympäristömerkittyjen kemikaalien määrä.

** Kemikaalivaatimukset koskevat myös pohjustusvahoja, lattiavahoja ja vahanpoistoaineita, poikkeuksena vaatimus O6.

Liite 4 Ei-ympäristömerkityn kemikaalin valmistaja

Tuotteen/tuotteiden nimi: _____

_____

Valmistajan nimi: _____

Tämä vakuutus perustuu hakuajankohtana hallussa oleviin tietoihin, jotka perustuvat testeihin tai raaka-ainevalmistajien vakuutuksiin. Jos allekirjoittanut saa haltuunsa uutta tietoa, allekirjoittanut sitoutuu toimittamaan päivitetyn vakuutuksen Pohjoismaiselle ympäristömerkinnälle.

Luokittuuko tuote seuraavilla vaaraluokilla/-lausekkeilla? (Vaatus O7)

CLP-asetus 1272/2008				
Luokitus	Vaaraluokka ja -kategoriakoodit	Vaaralauseke	Kyllä	Ei
Vesiympäristölle vaarallinen	Aquatic Acute 1 Aquatic Chronic 1-4	H400, H410, H411, H412****, H413	☐	☐
Välitön myrkyllisyys	Acute Tox. 1-4	H300, H310, H330, H301, H311, H331, H302* H312*, H332*	☐	☐
Kerta-altistumisesta ja toistuvasta altistumisesta aiheutuva elinkohtainen myrkyllisyys	STOT SE 1-2 STOT SE 3 (Koskee vain spray-tuotteita) STOT RE 1-2 STOT RE 1-2	H370, H371, H372, H373 H335 (Koskee vain spray-tuotteita**)	☐	☐
Vakava silmävaurio / silmä-ärsytys	Eye Dam. 1 (Koskee vain spray-tuotteita)	H318 (Koskee vain spray-tuotteita **)	☐	☐
Aspiraatiovaara	Asp Tox. 1	H304	☐	☐
Hengitysteitä tai ihoa herkistävät aineet	Resp. Sens. tai Skin Sens. 1/1A/ 1B	H334, H317 tai EUH 208-lausekkeella merkityt: "Sisältää (herkistävän aineen nimi). Voi aiheuttaa allergisen reaktion." ***	☐	☐
Syöpää aiheuttava	Carc. 1A/1B/2	H350, H351	☐	☐
Sukusolujen perimää vaurioittava	Muta. 1A/B/2	H340, H341	☐	☐
Lisääntymiselle vaarallinen	Repr. 1A/1B/2 -	H360, H361 H362	☐	☐

Huomaa, että valmistaja vastaa tuotteen luokittelusta.

* Ammattikäytön tuotteet voidaan luokitella H302, H312 ja H332, jos pakkaus on muotoiltu niin, että käyttäjä ei joudu kosketuksiin tuotteen kanssa.

** Spraypulloissa tai vastaavilla suuttimilla varustetuissa annostelijoissa olevat tuotteet voidaan merkitä lausekkeilla H335 ja H318, jos niistä ei tule suihkepilveä.

*** Vaatus ei koske tekstiilipesuaineita, jotka luokitellaan lausekkeilla H334, H317 tai lausekkeella EUH 208 "Sisältää (herkistävän aineen nimi). Voi aiheuttaa allergisen reaktion." entsyymipitoisuuden perusteella. Tämä edellyttää kuitenkin, että entsyymit ovat kapseloituina tai nestemäisessä muodossa.

****Tekstiilipesuaineet, jotka sisältävät vetyperoksidia (CAS-nro 7722-84-1), saavat poikkeuksen luokitukselle H412, jos annostelu tapahtuu automaattisen annostelujärjestelmän avulla.

Sisältääkö tuote seuraavia aineita (vaatimus O8):

	Kyllä	Ei
Reaktiiviset klooriyhdisteet, kuten natriumhypokloriitti	☐	☐
Orgaaniset klooriyhdisteet	☐	☐
Alkyyliifenolitoksylaatit (APEO-yhdisteet) ja/tai alkyyliifenolijohdannaiset (APD)	☐	☐
Lineaariset alkyylibentseenisulfonaatit (LAS)	☐	☐
EDTA* ja sen suolat	☐	☐
DTPA	☐	☐
Nanomateriaalit/-partikkelit**	☐	☐
Perfluoratut ja polyfluoratut alkylidut yhdisteet (PFAS-yhdisteet)***	☐	☐
Metyylidibromoglutaronitriili (MG)	☐	☐
Optiset valkaisuaineet	☐	☐
Nitromyskit ja polysykliset myskiyhdisteet	☐	☐
Hormonitoimintaa häiritseviä aineita (EDC) koskevan EU:n strategian mukaisesti hormonitoimintaa häiritseviksi arvioidut aineet, kategoriat I tai II. Luettelo on kokonaisuudessaan osoitteessa http://ec.europa.eu/environment/endocrine/documents/final_report_2007.pdf (liite L, sivu 238)	☐	☐
Aineet, jotka EU on määritellyt PBT- (Persistent, bioaccumulable and toxic) tai vPvB-aineiksi (very persistent and very bioaccumulable) REACHasetuksen liitteen XIII mukaisesti sekä aineet, jotka täyttävät nämä kriteerit	☐	☐
Kandidaattilistan aineet: http://echa.europa.eu/candidate-list-table	☐	☐
Aineet, jotka CLP-asetuksen 1272/2008:n mukaan luokitellaan CMR (kategoria 1 tai 2)	☐	☐

Vaatimukset koskevat kaikkia sisältyviä aineita tuotteessa. Epäpuhtauksia ei lasketa sisältyviksi aineiksi eivätkä vaatimukset siten koske niitä

Sisältyvät aineet ja epäpuhtaudet määritellään alla olevan mukaan, jos muuta ei vaatimuksissa mainita.

Sisältyvät aineet: kaikki tuotteen aineet, myös raaka-aineiden lisäaineet (kuten säilöntä- ja stabilointiaineet). Sisältyviksi aineiksi katsotaan myös aineiden tunnetut hajoamistuotteet (kuten formaldehydi, aryyliamidi ja in-situ-säilöntäaineet).

Epäpuhtaudet: tuotannon ja raaka-ainetuotannon jäämät, joiden pitoisuus valmiissa tuotteessa on alle 100 ppm (0,0100 paino-%, 100 mg/kg).

Yli 1,0 %:n epäpuhtauspitoisuuksia raaka-aineissa pidetään aina sisältyvinä aineina.

Esimerkkejä epäpuhtauksista ovat reagenssien jäämät, jäännösmonomeerit, katalysaattorit, sivutuotteet, aineen puhdistukseen käytetyt kemikaalit ("scavengers"), tuotantovälineiden puhdistusainejäämät sekä "carry over" tuotantolinjoista.

* Kiinteät saippuatuotteet (esim. saippuahiutaleet) voivat sisältää EDTA:ta ja fosfonaattia yhteenlaskettuna 0,6 %.

** Nanomateriaalien määritelmä noudattaa Euroopan komission 18.10.2011 antamaa nanomateriaalien määritelmää: Nanomateriaali "tarkoittaa luonnollista materiaalia, sivutuotemateriaalia tai valmistettua materiaalia, joka sisältää hiukkasia joko vapaina, agglomeroituneina tai aggregoituneina ja jonka hiukkasista vähintään 50 prosenttia lukumääräperusteisen kokojakauman mukaisesti on kooltaan 1–100 nm tai jonka ulkomitoista yksi tai useampi on 1–100 nm.". Nanomateriaaleja ovat esimerkiksi ZnO, TiO₂, SiO₂, Ag ja Laponite, joiden nanopartikkelien pitoisuus on yli 50 %. Polymeerejä ei lasketa nanomateriaaleiksi

***Poikkeus pohjustevahoille ja lattiavahoille. Ks. vaatimus O9.

Onko tuote manuaalisesti käytettävä spraytuote?

Kyllä	☐
Ei	☐

Sisältääkö tuote hajusteita tai vaaralausekkeilla H317 tai H334 luokitettavia säilöntäaineita?

Kyllä	☐
Ei	☐

Pohjustusvahat ja lattiavahat: (vaatimus O9)

Sisältääkö tuote fluoritensidejä*?

Kyllä	☐
Ei	☐

Jos kyllä, kuinka paljon? _____ paino-% (enintään sallituu 0,25 p-%)

*Huom! Jos tuote sisältää silikonitensidejä, tuotteessa ei saa olla fluoritensidejä.

Jos kyllä, onko fluoritensidin hiiliketjun pituus ≥ 5 ?

Kyllä	☐
Ei	☐

Sisältääkö tuote silikonitensidejä*?

Kyllä	☐
Ei	☐

Jos kyllä, kuinka paljon? _____ paino-% (enintään sallituu p-0,25 %)

*Huom! Jos tuote sisältää fluoritensidejä, tuotteessa ei saa olla silikonitensidejä

.

Päiväys	Yhteyshenkilön allekirjoitus
Yrityksen nimi	Yhteyshenkilö

Liite 5 Käytettävät kemikaalit (ostoslista)

Kemikaali-toimittaja	Tuotteen nimi	Toiminta/käyttötapa	Jos tuote on ympäristömerkitty, niin ilmoita sen merkintä (Joutsenmerkki, EU-ympäristömerkki tai Bra Miljöval) sekä lupanumero	Ilmoita, jos tuote on spraytuote (=”on spray”) manuaaliseen käyttöön tai jos tuote siirretään spraypulloon (=”täytetään spraypulloon”)

Liite 6 Ostetut kemikaalit – yleiskatsaus

Toimittaja	Markkinointinimi	Käyttökohde ja tarkoitus	Ympäristömerkityn kemikaalin lupanumero (Joutsenmerkki, EU-ympäristömerkki tai Bra Miljöval)	Hankintamäärä vuodessa (litraa). Käytä esim. toimittajan vuositilastoja
Summa omat ostot				

Ulkoisen pesulan käyttö: anna vuositasolla pesulassa pestyjen moppien, siivousliinojen ja työvaatteiden määrä.	kg
Määrä kg _____ x _____ 0,011 litraa / kg =:	kemikaalien määrä litroina

O5 Kemikaalien kulutus

Kokonaismäärä litroissa (ympäristömerkityt+ ei-ympäristömerkityt+ulkoiset pesulat)	litraa

O6 Ympäristömerkittyjen tuotteiden osuus (lattianhoitotuotteita ei lasketa mukaan)

Omat ostetut kemikaalit (litraa)	
Omat ostetut ympäristömerkityt kemikaalit (litraa)	
Ympäristömerkittyjen tuotteiden määrä (%)	

Liite 7 Esimerkkejä perehdyttämisestä

Alla on esimerkkejä perehdytyksen aiheista. Seuraavat moduulit tai aiheet vastaavat pääsääntöisesti EFCl:n ja UNI-Europan suosituksia.

1. Huonekalujen siivous.
2. Lattiapintojen siivous.
3. Suihkutilojen ja saniteettilaitteiden siivous.
4. Jätteiden tunnistaminen ja lajittelu oikeisiin jakeisiin, esim. muovi, lasi, metalli sekä maatuva ja maatumaton jäte.
5. Syy-yhteydet, esimerkiksi puhdistusaineiden valinta, annostelu, väärät työrutiinit ja niiden vaikutukset resurssien kulutukseen ja ympäristöpäästöihin.
6. Henkilökohtainen työturvallisuus ja työterveys koskien puhdistusaineiden valintaa ja käyttöä, siivoustehtävän suunnittelu ja toteutus. Turvallisuusmääräykset. Vääristä työrutiineista ja puhdistusaineiden väärästä käsittelystä johtuva työkuormitus.
7. Työtehokkuus
8. Oman yrityksen markkinointi.
9. Työssä kehittyminen.
10. Taloudellinen ajaminen.

Seuraavassa taulukossa on mainittu mahdollisia koulutusten aiheita ja niiden kuvauksia. Useat aiheet ovat olennaisia sekä siivouspäälliköille että siistijöille.

Aihepiiri	Aihe	Selitys
Tekniikka	Siivousvälineisiin ja niiden käyttötekniikkaan liittyvä ammattitaito	Antaa riittävät tiedot omien työalueiden työn suunnitteluun toivottuun laatuun (asiakkaan toivomuksiin) ja siivoussuunnitelmaan nähden. Tavallisten ja erityisten siivoustekniikoiden ja -koneiden käyttö.
	Siivous- ja puhdistusaineisiin, kemiallisiin aineisiin ja käsitteisiin, kuten pH-arvoon ja veden kovuusasteisiin liittyvä ammattitietous	Opastusta puhdistusaineen valintaan ottaen huomioon lika, pintojen laatu, ympäristö- ja hygieniavaatimukset. Perehdytään ympäristönäkökulmasta syy-yhteyksiin esimerkiksi puhdistusaineiden valintaan, annosteluun, vääriin työrutiineihin ja niiden vaikutuksiin resurssien kulutukseen ja ympäristöpäästöihin. Opastukseen sisältyvät puhdistusaineiden koostumus ja käyttö.
	Lattia-, seinä- ja kalustemateriaalit	Pintamateriaalien tunnistaminen (esim. linoleumi, muovi, betoni, sementtimosaiikki ja vastaavat) ja oikean puhdistusaineen tai käsittelymenetelmän valinta ja oikean siivoustekniikan oikeanlainen käyttö.
	Vauriot ja kuluminen	Raportoida vaurioista ja kosteudesta ja vastaavista rakennuksen huollosta vastaaville henkilöille.
	Laadunvarmistus	On osattava arvioida tehdyn työn laatu ja tehdä siivoussuunnitelmaa ja asiakkaan toivomuksia vastaavat korjaavat toimenpiteet. Laadunvarmistusjärjestelmän tuntemus.
		Perehtyminen laadunvalvonta-järjestelmään
Ulkoisen ympäristö	Ympäristö	Opastus asiaankuuluvasta ympäristölainsäädännöstä ja kemiallisista aineista, joita puhdistusaineet eivät saa sisältää. Perehdytään syy-yhteyksiin esimerkiksi puhdistusaineiden valintaan, annosteluun, vääriin työrutiineihin ja niiden vaikutuksiin resurssien kulutukseen ja ympäristöpäästöihin.
	Pohjoismainen ympäristömerkintä	Pohjoismaisen ympäristömerkinnän ja siivouspalvelujen Joutsenmerkkikriteerien opastus.

	Taloudellinen ajotapa	Polttoainetta säästävän ajon opetusta. Ennakoiva ajo.
Työympäristö	Työympäristö, työturvallisuus ja työsuojelu	Perehdytys turvallisuusmääräyksiin, asiaankuuluvaan työturvallisuuslainsäädäntöön, vaarallisten kemikaalien luokitteluun ja kemikaalitoimittajien antamiin ja työpaikan omiin käyttöohjeisiin sekä muuta opastusta, jotta henkilökohtainen turvallisuus siivouksen aikana on riittävä.
	Ergonomia ja työympäristö	Väärien työrutiinien, työasentojen ja työvammojen yhteys. Oikeiden työrutiinien opastus
	Työsuunnittelu	Siivoussuunnitelmien laatiminen ja kehittäminen, siivousvaunujen pakkaaminen, työn suunnittelu suhteessa siivoussuunnitelmaan, laatu, työvuorot, kuormitus jne.
Palvelu		Asiakaspalvelu ja -dialogi
Johtaminen		Siivouspäälliköille perehdytystä työnohjaustekniikkaan, talous- ja kustannuslaskelmiin, työpsykologiaan ja henkilöstöhallintoon.

Liite 8 Eettiset vaatimukset

Vaatimuksen O20 Eettiset vaatimukset dokumentointi jokaisessa Pohjoismaassa:

Arvonlisävero- ja työnantajarekisteri:

Suomi: Yhteenveto YTJ-tietopalvelusta, <https://tietopalvelu.yti.fi/>

Tanska: Kopio arvonlisävero- ja työnantajarekisterin rekisteröitymistodistuksesta ja CVR-tunnus.

Ruotsi: Kopio täytetystä veroviraston lomakkeesta (SKV 4820).

Norja: – Verotodistus.

– Verohallinnosta: Tiedot arvonlisäveron maksusta.

– Verovirastosta tai verohallinnosta: Tiedot työnantajamaksusta.

Islanti: -

Verot ja maksut:

Suomi: Selvitys siitä, että yrityksellä ei ole maksamattomia veroja tai maksuja veroviranomaisille.

Tanska: SKAT:n todistus siitä, että yrityksellä ei ole maksamattomia veroja tai maksuja Tanskan veroviranomaisille.

Ruotsi: Kopio yrityksen viimeisimmästä tiliotteesta verovirastosta.

Norja: Mahdolliset rikkomukset käyvät ilmi verotodistuksesta, katso kohta Arvonlisävero- ja työnantajarekisteri.

Islanti: -

Palkka ja työehdot:

Suomi, Tanska, Ruotsi ja Islanti: kopio hakijan ja työntekijän välisestä sopimuksesta vaatimukseen O20 liittyen **tai:**

Suomi: Ammattiyhdistyksen selvitys.

Norja: Vahvistus siitä, että yritys on hyväksyttyjen siivousyritysten rekisterissä

<http://www.arbeidstilsynet.no/renholdsregisteret/index.html?tid=234788>.

Tanska: Joko dokumentaatio työnantajayhdistyksen jäsenyydestä tai kopio ammattiliiton liittymissopimuksesta.

Ruotsi: Dokumentaatio asianmukaisen työnantajayhdistyksen jäsenyydestä, esimerkiksi Almega Tjänsteförbunden.

Islanti: -

Kirjanpito

Kopio viimeisimmän tilikauden tilintarkastajan hyväksymästä kirjanpidosta.

Vastuuvakuutus

Kopio vastuuvakuutuksesta.

Nimikyltti/yrityskortti

Tarkistetaan tarkastuskäynnillä.

Liite 9 Alihankkijat (jotka käyttävät muun muassa omia kemikaaleja) – vaihtoehto A kohdassa O21 Alihankkijoita koskevat vaatimukset

Eettiset vaatimukset – tarvitaan seuraavat liitteet:

Dokumentaatio liitteen 8 Eettiset vaatimukset mukaisesti.

Vaatus koskien joutsenmerkityn palvelun tarjoamisessa käytettäviä kemikaaleja – mukaan tulee liittää seuraavat tiedot:

Liite 5 Käytettävät kemikaalit (hankintaluettelo).

Pohjoismainen ympäristömerkintä tarkistaa, täyttävätkö hankintaluettelon kemikaalit kemikaalivaatimukset O7, O8 ja O9.

Vahvistamme seuraavan:

– Yrityksemme suorittaa siivoustoimeksiantoja siivousyritykselle:

Päiväys	Yhteyshenkilön allekirjoitus
Yrityksen nimi	Nimenselvennys

Liite 10 Alihankkijat (jotka tarjoavat vain työntekijät) – vaihtoehto B kohdassa O21 Alihankkijoita koskevat vaatimukset

Arvonlisävero- ja työnantajarekisteri – mukaan tulee liittää seuraavat:

Suomi: Yhteenveto YTJ-tietopalvelusta, <https://tietopalvelu.ytj.fi/>

Tanska: Kopio arvonlisävero- ja työnantajarekisterin rekisteröitymistodistuksesta ja CVR-tunnus.

Ruotsi: Kopio täytetystä veroviraston lomakkeesta (SKV 4820).

Norja: – Verotodistus.

– Verohallinnosta: Tiedot arvonlisäveron maksusta.

– Verovirastosta tai verohallinnosta: Tiedot työnantajamaksusta.

Islanti:

Verot ja maksut:

Suomi: Selvitys siitä, että yrityksellä ei ole maksamattomia veroja tai maksuja veroviranomaisille.

Tanska: SKAT:n todistus siitä, että yrityksellä ei ole maksamattomia veroja tai maksuja veroviranomaisille Tanskassa.

Ruotsi: Kopio yrityksen viimeisimmästä tiliotteesta verovirastosta.

Norja: Mahdolliset rikkomukset käyvät ilmi verotodistuksesta, katso kohta Arvonlisävero- ja työnantajarekisteri.

Islanti:

Vahvistamme seuraavan:

– Työntekijöiden tulee käyttää näkyvillä olevaa nimikylttiä tai yrityksen korttia, jotta asiakas näkee palvelun suorittajan. Lisäksi työntekijöiden tulee voida osoittaa henkilöllisyytensä voimassa olevalla henkilöllisyystodistuksella tarvittaessa.

Päiväys	Yhteyshenkilön allekirjoitus
Yrityksen nimi	Nimenselvennys